

Täysistunto

Tiistai 29.11.2022 klo 13.59—20.30

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 312/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valio-
kuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Ministeri Kiuru, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.50 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyessä 1.1.2023 tarvittavia muutoksia kehitysvammalakiin, koska vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistuksen käsittely on tässä talossa vielä kesken ja saattaa olla, että tuon lainsäädännön saataminen voimaan suunnitellusti voi viivästyä niin, että vuoden alusta ei ehditä, joten tässä tehdään nyt ratkaisu, miten tietyt asiat kuitenkin onnistuisivat. Näin ollen hallituksen esityksessä on kolme linjattavaa asiaa, jotka kaikki sisältyivät jo tässä talossa olevaan kokonaisuudistukseen.

Ensinnäkin kehitysvammalakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi erityishuollon tuottamisen kehitysvammapsykiatrian osastoilla, erityisesti siis HUSissa, sekä välttämättömien rajoitustoimenpiteiden käyttämisen siinä yhteydessä. Asiakkaan asema ei muuttuisi nykyisestä. Tämäkin esitys on jo tässä talossa olevassa kokonaisuudistuksessa mukana.

Toiseksi hallituksen esitys turvaisi vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä loma-aikaisen toiminnan järjestämisen ja tuottamisen kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyönä. Toiminnan sisältö ja asiakkaiden oikeudet säilyisivät ennallaan.

Kolmanneksi ehdotetaan säädettäväksi nykyisten erityishuollon johtoryhmien tilalla hyvinvointialueilla toimivista moniammatillisista asiantuntijaryhmistä. Sääntely vastaisi eduskunnan käsiteltävänä olevaa hallituksen esitystä erityishuollon päätöksenteon ja siinä vaadittavan asiantuntemuksen osalta.

Muutoin erityishuoltoa koskevat säännökset eivät tässä vaiheessa muuttuisi.

Näiden muutosten tuominen tänne oli olennaista siksi, että saamme muutokset voimaan hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa 1.1.2023. Emme ole nyt varmoja, onnistuuko

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

tuon kokonaisuudistuksen läpikäynti talossa tällä jäljellä olevalla aikataululla ja siinä, sen vuoksi nämä esitykset on tuotu tänne nyt vielä erikseen. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

15.53 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tähän esitykseen ei ole tehty erityistä lausuntokierrosta, koska nämä asiat liittyvät vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistukseen ja siihen lausuntokierroksen perusteella jatkovalmistelussa tehtyihin muutoksiin, mutta asia on tärkeä ja teknisluontoisia muutoksia tehdään.

Pidän erityisesti tärkeänä sitä, että lakiin esitetään muutosta, jonka johdosta ensi vuoden alusta voimaan tulevat hyvinvointialueet voisivat hankkia kunnalta koulua käyvien vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa ja loma-ajan toimintaa, jota voitaisiin tarvittaessa järjestää koulun tiloissa hyödyntäen myös koulunkäyntiavustajien työpanosta. Tämä on tärkeä muutos, ja sillä turvataan palvelun jatkuvuus ilman erillisiä katkoksia sosiaalipalveluiden järjestämistäsiirryessä kunnilta hyvinvointialueille.

Paljon on tullut yhteydenottoja juurikin kehitysvammaisten ja vammaisten lasten vanhemmilta, ja he ovat kysyneet, miten palvelut järjestetään tulevan sote-uudistuksen alkaessa ja hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. On tärkeää, että palvelut eivät muutu, katkoksia ei tule, jotta elämä jatkuu turvallisena ja hyvinvointialueiden toiminta ei pelota ainakaan heitä, jotka tarvitsevat näitä erityispalveluja. Siinä mielessä tämä lakiesitys on kyllä kannatettava, ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa varmaan sitten vielä enemmän tähän perehdyimme, jos siinä on jotakin ongelmaa.

Toivon todellakin, että vammaispalvelulain uudistus etenee ja saadaan sellainen lakiesitys kokonaisuutena, että se on myös lain käyttäjille ja soveltajille hyvä ja erityisesti asiakkaille eli vammaisille henkilöille. Tällä hetkellä meillä on valiokunnassa kuulemiset liittyen vammaispalvelulakiin, ja paljon on erilaisia asioita vielä selvitettävänä, ennen kuin laki on valmis. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.55 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Vanhan ja paikkansa pitävän sanonnan mukaan yhteiskunnan sivistyksen mitta on siinä, miten se kohtelee heikko-osaisimpia jäseniään. Kehitysvammaisten palveluiden jatkuvuus on vaarassa hyvinvointialueiden aloittaessa ensi vuoden alussa eli jo runsaan kuukauden päästä. Tällä lakiesityksellä varmistetaan, että muutos on saumaton eikä palvelujen jatkuvuus vaarannu. Tämä lakiesitys on hyvin olennaisen tärkeä. Yhdenvertaisuus on tärkeä tavoite, ja kehitysvammaisten palveluja tulisi myös jatkuvasti pyrkiä kehittämään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

15.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on välttämätön, sillä tällä lailla turvataan tiettyjen vammaispalvelujen jatkuminen, kun vammaispalvelulakia ei ole kokonaisuudessaan ehditty nyt sitten valiokunnassa käsitellä. Sote-uudistuksen johdosta tietyt muutokset lainsäädännössä tarvitaan, jotta palvelut jatkuisivat sitten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

saumattomasti, aivan kuten ministerikin täällä toi esille. Toivotaan, että tämä kokonaislaki valmistuisi vielä tällä kaudella, sillä sitä on odotettu todella pitkään.

Toisaalta iloitsen siitä, että valiokunnissa on otettu lainkäsittely vakavasti ja siellä kuullaan riittävästi asiantuntijoita, koska kyllä tämän lain tavoitteena tulee olla, että lainsäädäntö noudattaa Suomen ratifioiman YK:n vammaisyleissopimuksen tavoitteita ja periaatteita. Siitä ei minun mielestäni saa tässäkään vaiheessa tinkiä.

Nämä lausuntopalautteethan, mitkä tulivat silloin kokonaisuudistuksesta, olivat kovin ristiriitaisia, ja se aiheuttaa varmaan valiokunnassakin hiukan ongelmaa, kun ne olivat vähän laidasta toiseen. Osassa pidettiin lakiesitystä hyvänä, mutta kyllä siellä paljon oli myöskin kritiikkiä siitä, täytyvätkö lakiuudistuksessa nimenomaan vammaissopimuksen periaatteet, noudatetaanko me ratifioimaamme YK:n sopimusta, jos tämä laki astuu voimaan tällaisenaan. Ja minusta on erittäin hyvä, että asia varmistetaan huolellisesti.

Siis tämä lakiesitys turvaa palvelut siihen saakka, kunnes — ja toivottavasti kun — vammaispalvelulaki saadaan hyväksyttyä täällä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, pois. — Edustaja Nurminen, Ilmari.

15.58 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Tämä on välttämätön esitys nimenomaan tässä tilanteessa, kun hyvinvointialueet käynnistyvät ja meillä ei vielä ole tätä uutta voimassa olevaa vammaispalvelulakia, niin me saadaan tämä siirtymäkausi hoidettua hyvin ja joustavasti niin, että kenenkään palvelut eivät vaarannu ja nykyisistä palveluista ja yhdenvertaisuudesta pidetään huolta. Tämä on aika teknisluontoinen, ja varmasti valiokunnalla on valmiutta viedä tämä nopeasti läpi, koska tämä nähdään tarpeellisena.

Sen sijaan haluaisin kommentoida vielä tätä meidän vammaispalvelulain kokonaisuudistusta, joka on tosiaan meillä vielä valiokunnassa käsittelyssä. Kuten tässäkin on tullut esille, niin me ollaan kuultu laajasti asiantuntijoita, ja itse olen saanut paljon sellaista viestiä, että onko tämä nyt kaatunut tai tullaanko tämä käsittelemään ja muuta — niin edelleen valiokunta tulee tämän käsittelemään, ja hallituksen tahtotila on ainakin saada tämä esitys valmiiksi ja maaliin, enkä näe tällä hetkellä mitään syytä sille, etteikö näin tapahtuisi. Tällä hetkellähän sosiaali- ja terveysvaliokunta odottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoa tästä vammaispalvelulaista, ja kun me tämä saadaan, niin me pystytään sitten valiokuntana etenemään.

Itse tässä vammaispalvelulaissa, jossa nykyiset vammaislait yhdistetään, lähtökohta on ollut äärettömän hyvä ja tärkeä, ja on hienoa, että hallitus on panostanut yli 20 miljoonaa näihin palveluihin ja halunnut parantaa vammaisten palveluita Suomessa laajasti ja ottaa eri vammaisryhmiä vahvemmin huomioon myös lainsäädännön tasolla. Sinällään on tullut kuitenkin ilmi näitä kriittisiä kohtia, että onko tämä resurssi vieläkin riittävä ja minkä ryhmien tulee olla ehkä vielä vahvemmin huomioituna. Ainakin sosiaalidemokraatit kannattavat tämän lain uudistamista ja vielä jatkojalostamista ja pohtimista, että pystymmekö me saamaan vielä enemmän rahoitusta sinne ja vahvistamaan erityisesti vammaisten ihmisten asemaa Suomessa. Näen, että me varmasti saadaan hyvä laki nyt, ja se on siinä mielessä tärkeä, koska tätä on jo todella usean vuoden ajan yritetty saada eteenpäin. Mutta siihen siirtymäaikaan saakka tämä laki on välttämätön ja hyvä, ja kiitän ministeriä tästä nopeasta valmistelusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 131/2022 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.